

**GELENEKSEL DANS REPERTUVARININ ÖĞRETİME UYGUN BİÇİMDE
DİJİTALLEŞTİRİLMESİ*****Digitalization of the Traditional Dance Repertoire Suitable for Teaching**

Bora OKDAN **, **Fusun AŞKAR *****, **Hale YAMANER OKDAN ******,
M. Öcal ÖZBİLGİN *****, **İ. Ersan KÜÇÜK *******, **A. Serdar KASTELLİ *******,
Hasan Ali DAĞLI *****, **Merih OLDAÇ *******, **Aykut MİS *******

ÖZ

Eğitim kurumlarının teknolojik altyapıyı etkin bir şekilde kullanarak ürettiği dijital içeriklere erişebilirlik sağlanması, eğitimdeki niteliği arttırmak için zorunluluk haline gelmiştir. Kültürel mirasın her açıdan ve her mecrada kullanım gerekliliğinin temelinde, geleneksel dansın, toplumun kültürel kimliğini ayakta tutan bir dinamik olarak ağ toplumunun içindeki varlığı yatmaktadır. Güncel eğitim ortamları geniş kapsamlı ve derinlemesine bir dönüşüm ve değişim süreci ile dijital mecrada etkinliğini koruyabilmek için kendine özgü yollar aramıştır. Geleneksel dansa yönelik bilgi edinimi, kültürel ve sanatsal içeriklerinin erişilebilir olması, öğretimin yanında, sürdürülebilirlik açısından da önem taşımaktadır. Bu durum, yeni nesil kütüphane modellerini doğurmuştur.

Geleneksel dans içeriklerinin kayıt altına alınmasıyla oluşturulan dijital arşiv sayesinde, bilginin paylaşımı, aktarımı ve sürdürülebilirliği açısından kendi alanında ve dijital kültür ortamında yerini almak ve kültür ürünlerine açık erişim sağlanmasına rehberlik edecek *öğretime uygun bir şekilde dijitalleştirilen geleneksel dans repertuvarının oluşturulmasını* sağlamak bu çalışmanın temel amacıdır. Geleneksel dans kayıtlarının yöre karakterini algılama ve uygulama açısından paylaşımı, dijital eğitim materyali olarak çalışmanın ilk aşamasını oluşturmaktadır. Anadolu'nun 17 ilinden seçilmiş 152 geleneksel dans repertuvarının Ege Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı Görsel ve İşitsel İhtisas Arşivine aktarılmasıyla; kültürel malzemenin dijital ortamda arşivlenip toplum tarafından erişilebilir olmasına, öğrencilerin öğrenim süreçlerinde ve sonrasında her an erişebilecekleri kültürel bir kaynak olmasına olanak sağlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Geleneksel dans öğretimi, Geleneksel dans repertuvarı, Geleneksel dansın dijitalleşmesi, Dijital arşiv, Eğitim materyali

* Bu çalışma, Ege Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi tarafından desteklenmiştir. Proje Numarası: SHD-2021- 22437” (“This work was supported by Ege University Scientific Research Projects Coordination Unit. Project Number: SHD-2021- 22437”).

Araştırma Makalesi/Research Article Geliş Tarihi/Received Date: 02.03.2024 **Kabul Tarihi/Accepted Date:** 02.05.2024

** **Sorumlu Yazar/Corresponding Author:** Doç. Dr., Ege Üniversitesi Devlet Türk Musikisi Konservatuarı, boraokdan@gmail.com, ORCID: 0000-0002-9743-5216

*** Doç. Dr., Ege Üniversitesi Devlet Türk Musikisi Konservatuarı, fusun.askar@ege.edu.tr, ORCID: 0000-0003-3901-9705

**** Doç. Dr., Ege Üniversitesi Devlet Türk Musikisi Konservatuarı, hale.yamanerokdan@gmail.com, ORCID: 0000-0003-3278-5466

***** Prof. Dr., Ege Üniversitesi Devlet Türk Musikisi Konservatuarı, ocal.ozbilgin@gmail.com, ORCID: 0000-0003-3278-5466

***** Dr. Öğr. Üyesi, Ege Üniversitesi Devlet Türk Musikisi Konservatuarı, idrisersankucuk@gmail.com, ORCID: 0000-0001-5320-1197

***** Öğr. Gör. (San. Yet.), Ege Üniversitesi Devlet Türk Musikisi Konservatuarı, serdarney@gmail.com, ORCID: 0000-0002-5541-2091

***** Öğr. Gör. (San. Yet.), Ege Üniversitesi Devlet Türk Musikisi Konservatuarı, h.alidagli@gmail.com, ORCID: 0000-0001-9135-7141

***** Öğr. Gör., Ege Üniversitesi Devlet Türk Musikisi Konservatuarı, mrholdac.71@gmail.com, ORCID: 0000-0002-4157-8779

***** Öğr. Gör., Ege Üniversitesi Devlet Türk Musikisi Konservatuarı, aykut.mis@ege.edu.tr, ORCID: 0000-0002-3652-8574

ABSTRACT

In order to increase the quality of education, it has become a necessity for educational institutions to provide accessibility to the digital content they produce by effectively using technological infrastructure. The existence of traditional dance in the network society as a dynamic that sustains the cultural identity of the society lies in the basis of the necessity of using cultural heritage in every aspect and in every medium. Current educational environments have sought unique ways to maintain its effectiveness in digital media with a comprehensive and in-depth transformation and change process. Acquiring information about traditional dance and making cultural and artistic content accessible are important for sustainability as well as for the purpose of teaching. This situation has brought about new generation library models.

The main aim of this study is to take its place in its field and in the digital culture environment in terms of sharing, transfer and sustainability of knowledge, thanks to the digital archive created by recording traditional dance contents, and to ensure the creation of a digitalized traditional dance repertoire in accordance with the teaching that will guide open access to cultural products. Sharing traditional dance recordings, especially in terms of perception and application of the local character, constitutes the first stage of the study as digital educational material. With the transfer of the repertoire of 152 traditional dances selected from 17 provinces of Anatolia to Ege University Directorate of Library and Documentation Audiovisual Specialization Archive, it has been enabled that cultural materials are archived digitally and accessible to the public, and that they have become a cultural resource that students can access at any time during and after their education.

Keywords: Traditional dance teaching, Traditional dance repertoire, Digitalization of traditional dance, Digital archive, Educational material

EXTENDED ABSTRACT

It has become a necessity for educational institutions to provide accessibility to the digital content they produce by using technological infrastructure effectively in order to increase the quality of education. Obtaining detailed information about traditional dance and making its cultural and artistic content accessible are important for sustainability as well as for the purpose of teaching. This situation has given birth to new generation library models. The main purpose of this study is to take its place in its field and in the digital culture environment in terms of sharing, transfer and sustainability of information, thanks to the digital archive created by recording traditional dance contents, and to ensure the creation of a digitalized traditional dance repertoire in accordance with the teaching that will guide open access to cultural heritage products. The use of technological equipment, highlighting different aspects of traditional dance movements, and the teaching plan accompanied by traditional music will serve as a resource for students and those interested in the field. Sharing traditional dance recordings, especially in terms of perception and application of the local character, constitutes the first stage of the study as digital educational material. 152 traditional dances selected from 17 provinces of Anatolia, by transferring it to Ege University Library and Documentation Department Audiovisual Specialization Archive, ensuring that cultural materials are archived digitally and accessible to the public, It has been enabled to become a cultural resource that students can access at any time during and after their education.

Material and Method

The scope of this study is to archive and preserve traditional dance records compiled from the field by recording them on a digital platform by experts in the field. It is aimed to make traditional dances accessible through distance education based on information and communication technologies, without having to be in the same place. Within the scope of the study, 152 traditional dances (The tag of traditional dances are given as a table in the article) were recorded in a studio environment under the leadership of experts. The repertoire included in the project; Afyon, Artvin, Aydın, Balıkesir, Bitlis, Bursa, Denizli, Edirne, Erzurum, Gaziantep, Giresun, Hakkâri, İçel, İzmir, Caucasian, Muğla, Tokat, which includes Zeybek, Halay, Bar, Horon, Caucasian, Karşılama, Kaşık types. was chosen from the provinces of Trabzon. A data set was created by sampling maximum diversity to enrich teaching during the digitalization of traditional dances compiled during field research. 152 types, sub-genres, forms and movement techniques, which have characteristic features among the traditional dances of 17 provinces, were selected and planned from the sections that will allow learning the dance and special area warming up before the dance. The aim of the project is to make the traditional cultural content of the traditional dance teaching videos (with their montage) accessible to the society in the digital culture environment and to be easily accessible as a resource that academicians and students can always benefit from. In addition, it is an instructive, explanatory and informative course content in terms of the sustainability of education in cases where distance education is required.

In summary, the basic framework of the study;

- To ensure that the repertoire of Turkish folk dances is updated by recording 152 characteristic traditional dances (men and women) with unique features in 17 different provinces of Anatolia in the digital environment,
- To enable the development and strengthening of scientific and cultural communication about traditional dance, and the long-term preservation and accessibility of knowledge.
- To lead the field by transferring the data obtained to the Ege University Library and Documentation Department Visual and Audio Specialized Archive,
- In the digital age we live in; To ensure access to accurate and valid sources in the virtual cultural environment by sharing traditional dance contents in the digital environment,
- To provide digital resources for Turkish Folk Dance Department students to access both during their education and after graduation.

As a result, with this study, recording the traditional dances of the regions digitally, collecting them on a common platform, archiving them and making them accessible will create resources for the society on the subject of traditional dance. It is thought that it will contribute to the field in terms of the transfer and sustainability of cultural memory, thanks to cultural transfer reaching future generations with current tools.

The study, which is available in the Visual and Audio Specialization Archive of Ege University Library and Documentation Department, develops holistic perspectives on creating a digital dance culture with a more comprehensive content. In the next stage, originality will be created by including forms of traditional dances prepared with a digital notation program (Benesh Notation Editor).

Tüm öğrenme biçimlerinin güçlü yönleri kullanılarak eğitim için araç olmanın niteliği üzerine katkılarından söz edilmelidir. Kuramsal olarak düşünüldüğünde davranışçı, bilişsel, yapılandırmacı ve sosyal öğrenme kavramları nitelikli öğretim üzerine kurulu olduğuna göre, tüm koşulların temeli nitelikli öğrenmedir. Beklenmedik koşulların oluşumunda yine nitelikli öğretmenin ve öğrenmenin yolları üzerine düşünülmelidir. Covid 19 salgını ile başlarda hibrit (harmanlanmış) eğitim tartışılırken kapanma süreci ile gerekliliği ortaya çıkan, uygulamalı eğitim kurumlarının bir zorunluluğu haline gelen dijitalleşme, çeşitli çalışmalarla hızlanmıştır.

Dijital çağın yükselişi, görsel ve işitsel kültür değerlerinin aktarılmasında ve yaygınlaştırılmasında etkin platformlar yaratmıştır. Her kavramın önüne eklenen *dijital* sıfatı, avantajlı ve dezavantajlı yönleriyle dünyayı değiştirecek güçtedir. Bir ülkenin geleneksel kültür öğelerinin dijital mecrada var ve uluslararası görünür olmasından daha değerli ne olabilir? Eğitsel çalışmaların bu dönüşümdeki yeri gözden geçirildiğinde eğitim materyallerine kolay, hızlı ve ucuz erişim olanağı güçlü kaynak yaratmaktadır. Coğrafi, ekonomik, fiziksel vb. engelleri ortadan kaldıran eğitim fırsatlarının yanı sıra, öğrenme deneyimlerinin kapsamını genişletmektedir. Dijital arşivler, interaktif simülasyonlar, e-yayımlar vb. girişimler, bilgiye erişim için demokratik bir ortam sağlamaktadır. Yaşamsal değerlerin bilgiye dönüştürülerek farklı bağlamlarda kullanıma sunulan depolar şeklinde insanlığın cebine taşınması, hayatı kolaylaştırmaktadır. Dijital mecranın bir diğer faydası, farklı öğrenme biçimleri yaratarak kişiye özel özgür çalışma saatleriyle zaman yönetimini düzenlemesidir. Örgün öğrenmenin aksine sanal hayatın gerekleri anlık geribildirimlerle öğrenme hızını da artırmaktadır. Görsel, işitsel bir konseptin etkileşimli biçimde anlamayı ve öğrenmeyi kolaylaştıran simülasyonlar da dijital öğretim içinde yer almaktadır.

Dijital dönüşümde olumsuzluklar da vardır ve güvenilir olmayan internet erişimi eşitsizlikleri bunun başında gelmektedir. Dezavantajlı bölgelerde kısıtlı ekonomik olanaklarla yaşayanlar için kolay, hızlı ve ucuz kavramları anlamını yitirmektedir. Teknolojinin içine doğan ve *aplikasyon kuşağı* olarak bilinen neslin sosyal öğrenme konusundaki bağımlılık düzeyindeki merakı online eğitim konusunda tam da karşılığını bulamamıştır; öğrenme düzeyi düşmüş, aksine online sınav başarısı yükselmiştir. Bu da dijital araştırma ve teknolojiyi kullanabilme becerisinin sonucudur. Sosyal ve duygusal bağların zayıflaması, takım ruhunu geliştirememesi gibi olumsuzlukları da belirtmek gerekir çünkü bu çalışma, dijital öğretim ve arşivleme üzerine kurulu olsa da uygulamalı eğitim programlarının yüz yüze olması tarafındadır. Uygulamalı alanlarda tercih edilen yüz yüze eğitimin dijital ortama geçişi, kütüphane modellerini de zorunlu bir değişime uğratmıştır.

Eğitim kurumlarının teknolojik altyapıyı etkin bir şekilde kullanarak ürettiği dijital içeriklere erişebilirlik sağlanması, eğitimdeki niteliği arttırmak için zorunluluk haline gelmiştir. Güncel eğitim ortamları geniş kapsamlı ve derinlemesine bir dönüşüm ve değişim süreci ile alışık olmadığı dijital evrimde etkinliğini koruyabilmek için kendine özgü yollar aramıştır. Geleneksel kültür eğitimi veren kurumlar çağın teknoloji sistemlerini etkin biçimde kullanmaya başlamış ve dijitalleşen içerik sayesinde kültürel malzemenin erişilebilir hale gelmesini sağlamıştır. Geleneksel kültürün dijital formata dönüştürülmesi, yerel veya ulusal kültürlerin küresel dijital ortamda daha etkin bir şekilde var olabilmeleri için önemli bir stratejik adımdır. Dijital ortamda yaygın bir kültürel bilgi depolama ve paylaşım ağına sahip olunması gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Bu tür çalışmalarla elde edilecek veriler, geleneksel kültürün dijital ortamda arşivlenmesi ve korunması noktasında önemini ortaya çıkarmaktadır. Bu çalışmada 17 farklı yöreye ait 152 geleneksel dansın öğretime uygun bir şekil ve ortamda kayıt altına alınıp, Ege Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı Görsel ve İşitsel İhtisas Arşivi'ne

aktarılmasıyla gerek kültürel malzemenin dijital ortamda¹ arşivlenip toplum tarafından erişilebilir olmasına, gerekse öğrencilerin öğrenim hayatları süresince ve sonrasında her an erişebilecekleri kültürel bir kaynak olmasına olanak sağlanmıştır.

Bu çalışmanın amacı, geleneksel dans içeriklerinin kayıt altına alınmasıyla oluşturulacak olan dijital arşiv sayesinde, bilginin paylaşımı, aktarımı ve sürdürülebilirliği açısından kendi alanında ve dijital kültür ortamında yerini almak ve kültürel miras ürünlerine açık erişim sağlanmasına rehberlik edecek *öğretime uygun bir şekilde dijitalleştirilen geleneksel dans repertuarının oluşturulmasını* sağlamaktır.

Çalışma konusu gereği ağ toplumundan önce toplumsal ağlardan söz edilmelidir. Somut olmayan kültürel mirasın her açıdan ve her mecrada kullanımının temelinde, geleneksel dansın toplumun kültürel kimliğini ayakta tutan bir dinamik olarak ağ toplumunun içindeki var olması gerekliliği yatar. Kurgusal değil, yaşamsal bir oluşum olan geleneklerin bilinmesi, yaşatılması, korunması ve depolanması toplumsal sorumluluktur. Toplumsal hareketlerin organize şekilde ve etkileşimli bilgi akışını sağlayan bir sistem olarak tanımlanan ağ toplumu teorisi, kültürel miras olan dans formlarının ulusal ve uluslararası etkileşiminin önemini ortaya çıkarmaktadır.

Dijital mecranın sosyo-kültürel, eğitsel ve ekonomik etkilerinin anlaşılmasına destek olan ağ toplumu ile ilgili kuramsal çalışmaların başında anılan Manuel Castells'e göre yeni teknolojik paradigma, enformasyonun üretim sürecinin bir parçası haline gelmesine olanak tanıyarak, enformasyon işleme süreçlerini dönüştürmüş ve insan faaliyetlerinin her alanında etkin hale gelmiştir. Bu teknolojiler farklı alanlar arasında sonsuz bağlantılar kurmayı mümkün kılarak, temsilciler ve katılımcılar arasında da bağlantı sağlamıştır (Castells, 2013: 26). Jan Van Dijk'e göre ağ toplumları, bilgiye erişimi kolaylaştırarak iletişimi artırabilir ve toplumsal katılımı teşvik edebilir. Ancak bu teknolojilerin yaygınlaşmasıyla birlikte dijital uçurum gibi sorunlar ortaya çıkabilir; yani, teknolojik altyapıya erişimde eşitsizlikler artabilir ve bireyler arasındaki dijital okur-yazarlık farklılıkları daha belirgin hale gelebilir (Dijk, 2016: 42). Ayrıca Dijk'e göre ağ toplumunda belirgin olan şey değişen örgütlenme biçimi ve (alt) yapılarıdır. Sosyal medya ağlarının oluşturduğu bir altyapının toplumun her düzeyinde (bireysel, grup ve kurumsal) örgütlenme tarzını belirlediği modern bir toplum tipini tanımlamaktadır. Bu ağlar, her geçen gün toplumun bireylerini, gruplarını ve kurumlarını giderek daha fazla birbirine bağlamaktadır (Dijk'ten aktaran: Altun, 2017: 76).

Çakmak ve Yılmaz'ın derleyerek aktardığı, ders materyallerinin dijitalleştirilmesi ve dijital koruma uygulamalarının yürütülmesinde; *durum belirleme ve planlama adımları, uygulama belirleme adımları ve sonuçlandırma ve sürdürülebilirlik adımları* olmak üzere üç unsur süreklilik döngüsü şeklinde ifade edilmiştir. Bellek kurumlarının kültürel miras ürünlerine yönelik dijitalleştirme sürecini üç temel bileşenle modelleyen çalışmaya (2017) uyarlanırsa, geleneksel dans eğitimi yapan Ege Üniversitesi Devlet Türk Musikisi Konservatuarı Türk Halk Oyunları Bölümünün ders materyallerini dijitalleştirme süreci şu şekilde açıklanabilir:

- Durum belirleme ve planlama adımları:

Bu adımda kurumun durumu, amacı ve öncelikleri belirlenmeli, kurumun dijitalleştirme uygulamaları için mevcut koşulları üzerine analitik incelemeler yapılmalıdır. Öncelikli amacı eğitimidir. Eğitim çıktısı olarak sahneleme çalışmalarını önemser. Kurum, 34 yıllık performans geleneği olan *Ekin Dans Topluluğu*'nun tüm prodüksiyonlarını teknolojik depolama sistemleriyle arşivlemektedir. Bunun önemi, geleneksel ortamdaki derlenen

¹ Materyallerin kısa ve uzun vadede dijitalleştirilmesine yönelik önerdiği tablo hakkında geniş bilgi için bakınız Banach vd. (2011: 4).

oyunların sahneleme sürecindeki değişimlerde de maksimum oranda kültürel yapıyı koruyarak sahnelemesidir. Dolayısıyla alandan derlenen geleneksel repertuar ile sahnelenen repertuar ayrı ayrı arşivlenmektedir. Kurumun amacı, misyon ve vizyonu doğrultusunda öğretimde niteliği koruyarak verimi, erişimi hızlandırmaktır. Kurumun önceliği, eğitimde kullanılan geleneksel verileri, materyalleri güvenilir biçimde depolayarak ulaşılabılır bir platform yaratmaktır. Yaşanan pandemiye kadar kurumun teknolojik olanaklarıyla sağlanan depolama koşulları, zorunluluklarla dönüşüm göstererek dijital erişim ve arşivleme yolları arayışına dönüşmüştür.

- Uygulama belirleme adımları:

Bu adımda kurumun dijitalleştirme ve dijital koruma çalışmalarındaki uygulama ve tekniklerin belirlenmesiyle ilgili analizler yapılır. Öncelikle kurum, üniversite alt yapısının dışında acil eylem planı yaparak sözü geçen projeye yönelerek kaynak yaratmıştır. 17 yöreye ait 152 farklı geleneksel dans mevcut teknolojik ekipmanla dijital dönüşüm sürecine başlamış normal ve ağırlaştırılmış çekimler yaparak Ege Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı Görsel ve İşitsel İhtisas Arşivinin yönergesiyle dijital ortama aktarmıştır.

- Sonuçlandırma ve sürdürülebilirlik adımları:

Bu adımda dijitalleştirme ve dijital koruma uygulamalarının sonuçlandırılması ve güncellenmesine yönelik analizler ve değerlendirmelerle ilgili bileşenler bulunmaktadır. Kurumun avantajı, üniversiteye ait uluslararası düzeyde erişime açık bir bellek birimine sahip olmasıdır. Sürdürülebilirlik bu birim aracılığıyla sağlanmaktadır. Bu güvenceyle alan uzmanlarının kültürel mirası koruma, aktarma ve yaygınlaştırma misyonlarını yerine getireceği tartışılmaz bir konudur.

Bunların yanında eğitimcilerin iş birliği toplantıları, geçerlilik ve güvenilirlik, telif hakları gibi konuları da sürekli gündem konusu olmuştur. Özetle çalışmanın temel çerçevesi,

- Anadolu'nun 17 farklı ilinde özgün özellikler taşıyan 152 karakteristik geleneksel oyunun (kadın-erkek) dijital ortamda kayıt altına alarak Türk halk oyunları repertuarının güncellenmesini sağlamak,
- Geleneksel dans konusunda bilimsel ve kültürel iletişimin gelişmesine, güçlenmesine, bilginin uzun vadeli korunmasına ve erişilebilir olmasına olanak sağlamak,
- Elde edilen verilerin Ege Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı Görsel ve İşitsel İhtisas Arşivi'ne aktarılmasıyla alanında bir ilke öncülük yapmak,
- Yaşanan dijital çağda; geleneksel dans içeriklerinin dijital ortamda paylaşılmasıyla, sanal kültür ortamında doğru ve geçerli kaynağa erişilebilmesini sağlamak,
- Ülkemizde akademik düzeyde eğitim alan Türk Halk Oyunları Bölümü öğrencilerine gerek öğrenim süreleri boyunca gerekse mezuniyet sonrası erişebilecekleri dijital kaynak sağlamak üzerine kuruludur.

Dansın Dijitalleştirilmesi ve Dijital Arşiv

Kişisel ya da kurumsal olarak senkron ve asenkron biçimlerde oluşturulan dijital programlar uzun süredir kullanılıyor olsa da altyapı anlamında özellikle teorik alanlarda gelişmiş durumdadır. Uygulama alanlarında karşılaşılan zorluklar teknik anlamda daha fazla ekipmanı, düzeneği ve organizasyonu gerektirmektedir. Dijital teknolojinin gerekli olmasıyla birlikte, birçok konu uzmanı ve akademisyen dijital mecraların olumlu ve olumsuz etkilerinden çok işleyişi üzerinde durmaya başlamıştır.

Çalışmanın temel çerçevesi olan dijital dans eğitiminde ve dijital arşiv ile ilgili kuramsal katkılar sunan akademisyenler bulunmaktadır. Bu uzmanlar, dans eğitiminde dijital teknolojilerin nasıl kullanılabilceği, çevrimiçi platformların dans öğrenme sürecine etkileri ve dijital medyanın dansın iletişimi üzerindeki rolü gibi konularda araştırmalar yapmaktadır. Dans çalışmalarında, robotik sistemler, sanal gerçeklik (VR), artırılmış gerçeklik (AR), hareket yakalama sistemleri (motion capture) donanımları gibi ileri teknoloji ve yeni nesil uygulamalarının kapsamı oldukça genişletilmiştir. Ancak yapılan çalışmalardan eğitim kurumlarındaki öğretim, öğrenim ve dijital arşivlemeye yönelik çalışmalar dikkate alınmıştır.

Sarah Whatley, kültürel ve çağdaş dans performanslarının kaydedilmesi ve dijitalleştirilmesinin etkilerini ele aldığı çalışmada, dans malzemelerinin dijital verilere dönüştürülmesi, özellikle erişilebilir ve yeniden kullanılabilir durumunu tartışmaktadır. Ayrıca dansın bedenden soyutlanarak metalaştırılmasına karşı dirençten söz etmekte, somut olmayan kültürel miras olarak dansın mülkiyet ve atıf ilkeleri açısından değerlendirmesini yapmaktadır (2022). Ayrıca Whatley'in dijital arşiv üzerine Vanley ile yaptığı çalışması dansın ve dijital teknolojilerin yakınsaması üzerinedir (2009). Sarah Rubidge'in çalışmaları dijital medyanın dans performansı öğretimi ve temsili üzerindeki etkilerini anlamaya yöneliktir. Beden ile teknoloji ilişkisinden söz ederken, hepsinin merkezinin beden ve teknoloji arasındaki arayüz olduğu konusuna vurgu yapmaktadır (2006). Yerli dans geleneklerinin hala hayatta olduğunu ve modern yıllarda dansı etkilemeye devam ettiğine değinen Aristidou vd. çalışmalarında dansın dijital boyutunu daha da ileriye taşıyarak ilk dijital dans etnografisinin hesaplanmasının önünü açmaktadır. Bağlamsal dans hareketi analizi için algoritmik araçlar sağlayarak, farklı komşu ülkelerdeki ve farklı zaman dilimlerindeki dans mirasının benzerliklerini belirginleştirmektedir (2019).

Koruma altına almak ve erişimi arttırmak üzerine kurulu olan arşivleme kavramının her alandaki odağı değişim göstermektedir. Geleneksel dans, kültürel yapının belirleyici bir özelliği olması ve yaşatılarak sürdürülebilir kılınması gerekliliği ile dijital platformda kültürel kimlik temsilcisi olarak yerini almalıdır. Ataman'a göre değerli materyallerin korunmasını güvence altına almak, sıkça kullanılan koleksiyonların aşınmasını önlemek ve bu materyallere daha kolay erişim sağlamak gibi hedeflerle yapılan bir süreç olan dijitalleştirme, çeşitli amaçlar için gerçekleştirilmektedir (2004). Farklı niteliklerdeki verilerin toplanması, bir araya getirilmesi, yapılandırılması, işlenmesi, değerlendirilmesi ve bunlara erişilmesinden oluşan kültür varlıkları ile ilgili bilgi yönetim süreci, dijital koruma çalışmalarının temelini oluşturmaktadır (Özbağ, 2010). Kütüphaneler, arşivler ve müzeler sahip oldukları bilimsel ve kültürel içeriği web aracılığıyla herkesin erişimine açmak için çaba harcamakta ve giderek sanal güzergâhlar haline gelmektedir (Tonta'dan aktaran: Yanar vd., 2021: 4). Yarının mirasını korumak gerektiğini savunan Duranti ve Rogers, dijital toplumun sürekli bir oluşum halinde olduğunu vurgulamaktadır. Dijital arşivlerin yönetimi ve sürdürülebilirliği üzerine çalışarak Uluslararası Dijital Arşivcilik İlkesi'ni geliştirmiştir (2014: 63). Duranti ve Rogers'e göre, bir kaydın elektronik belge niteliği kazanabilmesi için, içinde bulunması gereken bileşenlerin birbiriyle uyumlu olması gerekmektedir. Elektronik belge üretim aşamasında, bu bileşenlerden herhangi birinin eksik olması, belgenin geçerliliğini ve güvenilirliğini büyük ölçüde tehlikeye atabilir. Bu nedenle, elektronik belgelerin oluşturulması sürecinde tüm bileşenlerin doğru ve eksiksiz bir şekilde yer alması büyük önem taşır (Duranti'den aktaran: Çiçek ve Çiçek, 2022: 46).

Dijital çağın yaygınlaşmasıyla birlikte, arşivlerde bulunan her türlü doküman, kitap, makale, sanat eseri ve geçici nitelikteki materyallerin dijitalleştirilerek internet üzerinde erişilebilir hale getirileceği öngörülmektedir. Bu süreçte, dijital çağın arşivcisi ya da dijital arşivci olarak adlandırılan kişilerin ortaya çıktığı gözlemlenmektedir.

Dijital arşivciler, arşivcilik fonksiyonları ve görevleri konusunda geniş bir bilgiye sahip olmakla kalmayıp, aynı zamanda altyapı, değerlendirme ve test araçları ile iş akışları hakkında da derinlemesine bilgi sahibi olmalıdırlar. Ayrıca dijital koruma, meta veri yönetimi ve danışmanlık ile koruma hakları gibi konularda da uzmanlık gerekmektedir (Cox, 2011 ve Smith, 2013'ten aktaran İnceoğlu ve Şentürk 2014: 359).

Arşivsel süreçlerin dijital varlık yönetimi açısından değerlendirilmesi, malzemenin elektronik ortamda üretilmesi veya fiziksel ortamda üretilen bir malzemenin dijitalleştirilmesi gibi işlemleri içerir. Bu süreçler, malzemelerin uygun şekillerde korunması, yeniden erişilebilirliği sağlanması ve malzemelerin üst verileriyle tanımlanması gibi önemli adımları içerir. Bu bağlamda, dijital varlık yönetimi, arşivsel materyallerin dijital formatlara dönüştürülmesi, saklanması ve yönetilmesi süreçlerini kapsar (İnceoğlu ve Şentürk 2014: 363).

Sonuç olarak bu çalışma ile yörelere ait geleneksel dansların dijital ortamda kayıt altına alınarak ortak bir platformda toplanıp arşivlenerek erişime açılması, geleneksel dans konusuyla ilgili topluma kaynak yaratacaktır. Kültürel aktarımın güncel araçlarla gelecek nesillere ulaşması sayesinde, kültürel belleğin aktarılması ve sürdürülebilirliği açısından alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Geleneksel Dans Repertuarının Öğretime Uygun Biçimde Dijitalleştirilmesi

Analog kültürel miras ürünlerinin dijitalleştirilmesi, bilgisayarlar tarafından anlaşılabilir formata dönüştürülmesini ifade etmektedir. Bu uygulamalar, bilgiye erişimde zaman ve mekân kısıtlamalarını ortadan kaldırarak kültürel mirasın engelsiz bir şekilde erişebilir ve kullanılabilir hale gelmesine katkıda bulunur. Bu nedenle, kültürel bellek kurumlarının bilgiye erişimini eşit şekilde sağlama ilkesi desteklenmelidir (Öztemiz ve Yılmaz, 2017: 494). Çalışmada Ege Üniversitesi Devlet Türk Musikisi Konservatuarı Türk Halk Oyunları Bölümü eğitim programı kapsamında yer alan geleneksel dansları dijitalleştirme süreci ile erişilebilir bir arşiv inşa edilmesi hedeflenmiştir. Kültürel ve sanatsal alanda uygulamalı eğitim yapan ve dans eğitimi veren kurumların online eğitime maruz kaldığında yaşadığı aksaklıkların en aza indirilebilmesi için, geleneksel dans repertuarını dijital hayata geçirme zorunluluğu doğmuştur. Bu aksamalar evrensel boyutta yaşanmış, dans eğitimi veren kurumlar arasında *dijital arşiv* oluşturulması acil çözüm olarak belirlenmiştir. Pandemi sürecinde dans evreninde karşılaşılan çevrimiçi çalıştaylar bu noktayı odak almaktadır. Dijital arşiv kavramı yeni yaklaşımları beraberinde getiren yedekleme sistemi olarak düşünülse de kendi içinde prensipleri olan sanal ortam projesidir. Yalçinkaya'ya göre dijital arşiv genellikle iki şekilde ele alınır. Birincisi, tamamen dijital ortamda oluşturulan arşiv malzemeleri ve belgelerdir. İkincisi ise, fiziksel veya analog ortamda bulunan malzemelerin veya belgelerin dijital ortama dönüştürülmesi sürecidir (2019: 691). Çalışma ikinci madde üzerine kurulmuştur. Literatürde dijital erişime dair çalışmalarda 2020'den sonra zorunlu artış izlenmektedir. "Açık erişim, dijital kültürel miras ürünlerine engelsiz erişim sağlayarak, kültürel bellek kurumlarının bilgi erişim görevlerini çağın gereksinimlerine uygun şekilde yerine getirmelerinin yanı sıra birçok fayda sağlamaktadır" (Öztemiz, 2016: 8).

Materyal ve Yöntem

Bu çalışmanın kapsamı, sahadan derlenmiş geleneksel dans kayıtlarının, alanında uzman kişiler tarafından kayıt altına alınarak, dijital ortamda arşivlenmesidir. Geleneksel dansları aynı mekânda bulunma zorunluluğu olmaksızın bilgi ve iletişim teknolojilerine dayalı olarak uzaktan eğitim-öğretim yöntemiyle erişilebilir olması amaçlanmıştır. Çalışmanın kapsamında 152 geleneksel dans (Tablo 1.), uzman kişilerin liderliğinde stüdyo

ortamında kayıt altına alınmıştır. Alan araştırmaları sırasında derlenen geleneksel dansların dijitalleştirilmesi sırasında öğretimi zenginleştirecek maksimum çeşitlilik örnekleme yapılarak veri seti oluşturulmuştur. 17 ilin geleneksel dansları arasında karakteristik özellikler taşıyan 152 adet tür, alt tür, biçim ve hareket teknikleri dansın öğrenilmesi ve danstan önce yapılacak özel alan ısınmasına olanak sağlayacak kısımlardan seçilerek planlanmıştır. Ülkemizde Türk halk oyunları alanında yapılan çalışmalarda, repertuar açısından tercih edilen ve oyun türlerine dayalı ön araştırmalardan hareketle seçilmiştir. Türkiye'nin geniş dans dağarından oluşturulan seçkiler sayesinde, adı geçen illerdeki güncel oyun repertuarı, öğretime uygun biçimde, dijital ortamda kayıt altına alınıp arşivlenerek paylaşımı sağlanmıştır. Bu çalışma ile oluşturulan geleneksel dans öğretim videolarının (montajı ile) geleneksel kültür içeriğinin toplum tarafından dijital kültür ortamında erişilebilir olması akademisyenlerin ve öğrencilerin her zaman yararlanabileceği bir kaynak olarak kolayca ulaşılabilir olması hedeflenmiştir. Ayrıca, uzaktan eğitimin gerekli olduğu durumlarda eğitimin sürdürülebilirliği açısından öğretici, açıklayıcı ve belleci bir ders içeriği niteliği taşımaktadır.

Ege Üniversitesi Devlet Türk Musikisi Konservatuarı Türk Halk Oyunları Bölümü'nün geleneksel dans tespiti araştırmalarında derleme yöntemlerinden *Gözlem* ve *Görüşme* yöntemleri kullanılmıştır. İllerin güncel geleneksel dans repertuarını belirlemek için gerek illerin alanında uzman kişileri gerekse konservatuarın illere göre ayrılmış alanında uzman öğretim elemanları ile görüşme sağlanarak kayıt altına alınacak danslar tespit edilmiş, ön hazırlık süreci tamamlandığında çekimlere başlanmıştır. Kayıtlar Konservatuar etkinlik salonu ve dans salonlarında yapılmış, kayıt altına alınan danslar ve uzman kişi farklı açılardan kayıt altına alınarak montaj sırasında dansların belirli bölümleri ağır çekim (slow motion) olarak düzenlenmiş ve öğretimi daha anlaşılabilir hale getirilmiştir. Elde edilen veriler çalışma ekibinde var olan ses kaydedici, kamera, fotoğraf makinesi ve akıllı telefon gibi cihazlardan faydalanılarak farklı açılardan kayıt altına alınmıştır. Kayda geçilen veriler bilgisayara aktarılıp dönüşümleri yapılarak öğretime uygun bir şekilde düzenlenmiş, gerekli metinler yerleştirilerek hazır hale getirilmiştir.

Teknolojik bir perspektifin, olayın algılanması ve dikkat çekmesine katkısı nedeniyle, çalışma ekibinde mevcut olan cihazlara ek olarak Gimbal kamera cihazı kullanılması ile çekimlerin kalitesinin arttırılacağı düşünülmüştür. Ayrıca taşınabilir disk, elde edilen verilerin güvenli bir şekilde depolanabilmesi için kullanılmıştır.

Tablo 1. Dijital arşive aktarılan geleneksel oyun ve müzikler

TÜR SINIFLAMASI	İL	OYUN ve MÜZİKLER
ZEYBEK	Afyon	Bas Bas Zeybeği / Çiyil Çiyil Zeybeği / Harman Yeri Zeybeği / Hatçam Zeybeği
	Aydın	Ataköy Zeybeği / Aydın Zeybeği / Çıtır Pıtır Basmalar / Et Aldım / Fatma Gelin Zeybeği / İnce Mehmet / Gülüslünün Çeşmesi / Kadioğlu Zeybeği / Kerimoğlu / Tekeler Zeybeği / Yörük Ali Zeybeği
	Muğla	Çekirgem Zeybeği / Çökertme Zeybeği / İnceoğlu Zeybeği / Kadioğlu Çeşitlemesi / Keklik / Kıvrak Kerimoğlu Zeybeği / Muğla Zeybeği / Ortaca'da Evimiz / Ölüdeniz Zeybeği / Satioğlu Zeybeği / Sürmelime Zeybeği / Tosun Mehmet Zeybeği / Yayla Yolları Zeybeği
	Denizli	(Abaz)İbrahim Usta Zeybeği / Ardiç Tekesi / Azimem / Cemilem Zeybeği / Damardı Zeybeği / Grandağı Zeybeği / Sarı Çamin Dallar / Serenler Zeybeği / Şu Dirmil'in Çalgısı / Tavas Zeybeği
	İzmir	Abdal Havası Zeybeği / Arpazlı / Eski Harmandalı / Harmandalı / Hazeli Zeybeği / Hümmüz Zeybeği / Koca Ümmet Zeybeği / Ödemiş İki Parmak Zeybeği / Ötme Bülbül Zeybeği / Sebai Zeybeği / Süslü Jandarma

Kıvrak ZEYBEKLER I		Al Yazma Zeybeği / Avşar Zeybeği / İslamoğlu Zeybeği / Kahveyi Kavururlar / Kar mı Yağdı Zeybeği / Kırka Zeybeği / Mustafam Zeybeği
Kıvrak ZEYBEKLER II		Azime / Ben Yeminimi Al İsterim / Büyük Oyun / Çan Sekmesi / Kayalcan'ın Taşları / Kusköy Zeybeği / Sarıçalı Zeybeği
BAR	Artvin	Atabarı / Çoşkun Çoruh / Deli Horon / Döne / Hemşin Horonu / Kars Atabarı / Kız Horonu / Kobak / Koçari / Mendo Barı / On dördü / Sasa Horonu / Şahlan Barı / Şavşat Barı / Üç ayak / Vazriya / Yengecan
HORON	Trabzon	Akçaabat horonu / Aşağı Alma / Atlama / Kız Horonları / Kozan Gel / Sürmene Sallaması / Sıksaray / Yenlik / Tonya
	Bitlis	Ağır Govenk / Deriko / Garzani / Kavaş / Sippi
	Gaziantep	Hadediye / Hallume / Koseyri / Pekmez / Samatya / Şeker Oğlan / Teze Gelin / Yarım Kaba / Düz Şirvâni / Zellocan / Zennube
HALAY	Tokat	Daldalan / Karadut / Kırat / Kızık Halayı / Köroğlu / Sallan Gel / Sim Sim / Temirağa / Tokat Ağrlama / Tokat Semahı / Üç Ayak
	Erzurum	Aşırma / Başbar / Sekme / Temirağa / Uzundere
	Hakkâri	Dolabe / Hesbi Beyzade / Hicroke / Keje / Salagani / Şerre / Tome
	İçel	Aksünne / Gasavet / Gökkarga / Kesik Çayır / Urfani
KAŞIK OYUNLARI	Konya	Aslan Mustafam / Kozan Dağı
	Silifke	Çay Zeybeği / Kullar Olam / Portakal Zeybeği / Yayla Yolları / Açıl Ey Ömrümün Varı / Silifke Sallama

Ayrıca Balkan Oyunları ile adım tekniği ve koordinasyon egzersizleri

Öğrencilere yönelik planlanan geleneksel dansın öğretiminde yüksek çözünürlüklü video ve ses kaydı ile dijital içerik üretilmiştir. Hareketlerin net bir şekilde gösterildiği önden, yandan ve arkadan görünüşleri normal ve ağırlaştırılmış biçimde kaydedilmiştir. Geleneksel müziği eşliğinde yöreye ait tüm adım cümleleri öğrenmeyi destekleyici şekilde depolanmıştır. Her bir adımın varsa yöresel ismi ekrana kaydedilmiştir. Bu planlamada ders programındaki repertuar modüler biçimiyle önemsenmiştir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Eğitimin; uzaktan, çevrimiçi, dijital vb. kavramlarla birlikte anılan biçimi üzerine yapılan çalışmalar özellikle 2020'den sonra hız kazanmıştır. Öğrenci ve öğretmen algıları, avantaj ve dezavantajlar, geleneksel öğretim ile dijital öğretim karşılaştırmaları, nitel ve nicel model önerileri gibi... Bir eğitim kurumu, teknolojinin tüm faaliyetler üzerindeki etkisini, öğrencilerin değişen ihtiyaçlarını karşılamak için daha etkileşimli, işbirlikçi ve yenilikçi öğrenme deneyimlerine olan taleplerini önemsemelidir. Açık erişim kaynaklarının entegrasyonunu da içeren eğitim programının gelişimini ve düzenlenmesini, ayrıca teknolojiyle ilişkili olarak değişen iş dünyası ve endüstrinin gereksinimlerini göz önünde bulundurarak dijital dönüşüm sürecini gözden geçirmelidir². Kısacası Covid-19 salgınının, başta eğitim olmak üzere birçok sektörde önemli aksaklıklara yol açması salgın sürecinde sanal platformlar, yayın performansları, siber turlar ve çevrimiçi etkinlikler gibi zorunlu yaratıcı faaliyetlere olanak sağlamıştır. Kapalı alanlarda performans sergileyen sanatçılar hızla dijital uzmanlar haline gelerek sınırları zorlamış, ani değişimlere uyum sağlama güçlükleri yaşamıştır. Çalışma, hangi teknolojik yolların diğerlerinden daha etkili olduğunu, sanal platformların mevcut öğrencilerin öğrenme tercihlerine uygun olup olmadığını ve alan

² Ertürk ve Küçük'ün çalışmasında bilimsel bilginin görünürlüğü açısından açık erişimin farkındalığında olan kurumlar arasında güzel sanatlara ayrılan bölümün oldukça az olduğu gözlemlenmektedir (2010).

kısıtlamalarının yaratıcılığı arttırarak eğitimin verimini yükseltmese de düşmesini engelleyecek şekilde uygulandığı sürecin durumunu ortaya koymaktadır. Çevrimiçi öğretim ve öğrenme için senkron ya da asenkron araçlar, pedagojik davranışlar ve stratejilerin, dijital teknolojinin eğitimde uygulamaya dayalı konuları ne kadar ilerletebileceğini sorgulamakta, öneriler sunmaktadır.

Çalışma konusu olan geleneksel dans repertuarının öğretime uygun biçimde dijitalleştirilmesi ihtiyacı da önlem olduğu kadar dijital çağda olması gereken bir dinamiktir. Ege Üniversitesi Devlet Türk Musikisi Konservatuarı Türk Halk Oyunları Bölümünün eğitim programında lisans düzeyinde yer alan yöre oyunları odak alınmıştır. Anadolu'nun 17 farklı ilinde özgün özellikler taşıyan 152 karakteristik geleneksel oyunu (kadın-erkek) ve hareket teknikleri dijital ortamda kayıt altına alarak Türk halk oyunları repertuarı güncellenmiştir.

Türk Halk Oyunları Bölümü kurulduğu yıldan bu yana Anadolu ve Balkanlarda geleneksel dans araştırması için saha araştırmaları yapmış ve arşivlemiştir. Arşivde alandan alınan malzemeler kültürel miras olarak analog olarak saklanmakta ve korunmaktadır. Ayrıca geleneksel dans repertuarı eğitim programı içinde lisans düzeyinde alandan derlendiği şekliyle öğrenciye aktarılmaktadır. Sahne sanatlarının etkin bir ögesi olan *sahne*yle sonuçlandığı sunumlarında alandan-sahneye anlayışıyla estetik müdahalelerde bulunmaktadır. Öğrencinin geleneksel dansı estetik bir şekilde yayması ve yaşatması için, alandan derlenen oyunlar, alanda yaşatılan dansın müziği ile aynen verilmektedir. Dolayısıyla düzenlemesi yapılan müziğe eşlik edecek olan dans da sahneye göre şekil almaktadır. Dijitalleştirilmesi hedeflenen geleneksel dans repertuarı seçiminde; eğitim programında yer alan danslar odak alınmıştır. Ulusal- uluslararası öğrencinin ve alanla ilgili olanların hızlıca ulaşabileceği açık erişim ortamı sağlanmıştır. Geleneksel dans ve düzenlemeleri bütünüyle bölüme ait olduğundan yayımı ve dağıtımı ile ilgili bir yasal sorun bulunmamaktadır. Dijitalleştirmenin sağlayacağı kazanımlar göz önüne alındığında, geleneksel dansların erişebilir olması, Türk Halk Oyunları Bölümünün misyon ve vizyonunda yer alan alandan sahneye anlayışına uymaktadır. Dijital altyapıyla hazırlanmış ve montajı yapılmış dans repertuarının ve özel alan ısınma egzersizlerinin topluma ve alanla ilgili akademik eğitim veren kurumlara somut olmayan kültürel mirasa ve kültürel belleğe dair akademik bir katkısı olacağı umut edilmektedir³.

Ege Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı Görsel ve İşitsel İhtisas Arşivinde erişime açılan çalışmanın (Görsel 1. ve 2.) daha kapsamlı bir içerikle *dijital dans kültürü*⁴ oluşturma yolunda bütüncül bakış açıları geliştirilmektedir. Bir sonraki aşamada, geleneksel dansların dijital yazım programı⁵yla hazırlanmış biçimleri de dahil edilerek özgünlük yaratılacaktır.

³ Tüm dijital bilgiler, performans parametrelerinin her birinin bütünsel olarak incelenmesine olanak tanır. Ayrıca anlaşılmasına da katkıda bulunurlar. Bu tür çalışmalar ilerideki kültürel, antropolojik ve etnolojik araştırmalar için faydalıdır (Aristidou, Shamir, Chrysanthou, 2019: 16).

⁴ Projenin başlatılması-Dijitalleştirilecek materyalin seçimi ve değerlendirilmesi- Materyalin dijitalleştirme için hazırlanması-Dijitalleştirme- Düzeltme-Dağıtım-Destek süreciyle dijitalleştirme projelerinin yaşam evrelerine değinilen çalışma dijital dans kültürü oluşumunda destek içerikler sunmaktadır (Küçük ve Soydal'dan aktaran Şahin, 2010: 36).

⁵ Türk Halk Oyunları Bölümü'nde yapılan bir bilimsel araştırma projesi sonucunda edinilen Benesh Notation Editor programı, geleneksel dansı geleneksel formuyla dijital ortama aktarmaya olanak sağlayan bir programdır. Program, hareket yazım sistemlerinin öğretim ve öğrenim süreçlerini daha aktif ve verimli hale getirmektedir. Hareket yazımında analiz gücünü arttıran ve hızlandıran bu program, manuel yazım biçiminin aksine minimum hatalarla dijital arşivleme konusunda destek sağlamaktadır (Erkan, 2019: 87).

Türkiye'nin diğer bölgelerindeki çalışmalar devam ettirilerek genişletilecek geleneksel dans repertuarı dijital boyutta arşivlenerek sürdürülebilir eğitim materyalleri oluşturulacaktır.

The screenshot shows the Ege University Library Catalog interface. The header includes the Ege University logo and the text 'EGE ÜNİVERSİTESİ Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı'. There are input fields for 'Alternate ID', 'PIN', and 'Reset PIN', along with a 'Login to the e-Library OPAC' button. The main navigation bar includes 'Library Catalog', 'Find It Fast!', 'I Need Material', 'Knowledge Portal', and 'My Account'. The search results show 'record 1 of 18 for search "geleneksel dans"'. The 'Item Details' section includes 'Item Information' and 'Catalog Record' with fields for Title, Author, Publisher, Pub date, Pages, and Item info. The 'Holdings' section shows three copies available at Merkez Kütüphanesi. The 'Copy Material Location' section lists three copies with their respective IDs and locations. The right sidebar contains 'Continue search in Google', 'You Found Titles in Categories' (Instrumental and Vocal Music), and 'Library Info' (Kütüphane Web Sayfası, Hours, Veritabanları, Toplu Katalog, More information).

Görsel 1. Açık erişimli dijital arşiv, <https://kutuphane.ege.edu.tr/>

The screenshot shows the detailed information for a specific item in the Ege University Library Catalog. The 'Item Details' section includes 'Item Information' and 'Catalog Record' with fields for Title, Author, Leader, Fixed field data, Dewey Decimal Classification Number, Conference Author, Title, Publication info, Physical description, General Note, Contents, Subject term, Added Entry- Personal Name, Added Entry- Corporate Name, and Added title. The 'You Found Titles in Categories' section shows 'Instrumental and Vocal Music'. The 'Library Info' section includes 'Kütüphane Web Sayfası', 'Hours', 'Veritabanları', 'Toplu Katalog', and 'More information'. The bottom left corner of the page contains the text 'ile imzalanmıştır.'

Görsel 2. Açık erişimli dijital arşiv kataloglama bilgisi

KAYNAKÇA/REFERENCES

- Altun, M. M. (2017). *Ağ Toplumu ve Kimlik* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans tezi), Malatya: İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Anabilim Dalı.
- Aristidou, A.; Shamir, A.; Chrysanthou. Y. (2019). *Digital Dance Ethnography: Organizing Large Dance Collections*. ACM J. Comput. Cult. Herit. 12, 4, Article 29 27 pages. <https://doi.org/10.1145/3344383>
- Ataman, B. K. (2004). *Arşivlerde ve Kütüphanelerde Sayısallaştırma*. B. K. Ataman ve M. Yalvaç (Yay. Haz.) Aysel Yontar'a armağan içinde (ss. 85-101). İstanbul: Türk Kütüphaneciler Derneği İstanbul Şubesi.
- Banach, M.; Shelburne, B.; Shepherd, K. Rubenstein, A. (2011). *Guidelines for Digitization*. <https://www.library.umass.edu/assets/Digital-Strategies-Group/Guidelines-Policies/UMass-Amherst-Libraries-Best-Practice-Guidelines-for-Digitization-20110523-templated.pdf> adresinden erişildi.
- Castells, M. (2013). *Ağ Toplumunun Yükselişi* (3. Baskı), İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Çakmak. T.; Yılmaz. B. (2017). Bellek Kurumlarında Dijitalleştirme ve Dijital Koruma:
- Türkiye'deki Uygulamaların Analizi, *Bilgi Dünyası* 18 (1). <https://bd.org.tr/index.php/bd/article/view/54/47> adresinden 27.01.2024 tarihinde erişilmiştir.
- Çiçek A. A.; Çiçek, N. (2022). Dijital Çağda Değişen Belge Olgusunun Arşivcilikte Düzenleme ve Tanımlamaya Etkisi: Literatüre Dayalı Bir İnceleme. *Bilgi ve Belge Araştırmaları Dergisi*, 17, 33–58. <http://doi.org/10.26650/bba.2022.17.1127615>
- Dijk, J. V. (2016). *Ağ Toplumu*, (Çev. Özlem Sakin), İstanbul: Kafka Yayınları, s. 48.
- Duranti, L.; Rogers, C. (2014). *Archives in a Digital Society*, Montreal <https://www.proquest.com/scholarly-journals/archives-digital-society/docview/1506140826/se-2?accountid=10699> adresinden 02.02.2024 tarihinde erişildi.
- Erkan, S. (2019). *Dans Yazımı Eğitiminde Teknolojik Boyut: Benesh Notation Editor*, International Journal of Contemporary Educational Studies (IntJCES), <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/817711> adresine 20.12.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Ertürk, K.L. ve Küçük, M.E. (2010). Bilimsel Bilginin Görünürlüğü: Hacettepe Üniversitesi'nde Açık Erişim Farkındalığı. *Türk Kütüphaneciliği*, 24 (1): 63-93.
- İnceoğlu, S.; Şentürk B. (2014) Dijital Çağda Arşivci: Sahip Olması Gereken Temel Yetkinlikler ve Roller, *Bilgi Dünyası* 15 (2). <https://bd.org.tr/index.php/bd/article/view/97/90> adresinden 30.01.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Özbağ, D. (2010). *Ulusal Dijital Kültür Mirasının Korunması ve Arşivlenmesine Yönelik Kavramsal Bir Model Önerisi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara.
- Öztemiz, S. (2016). *Open Access to Digitized Cultural Heritage Products in Turkey: A Model Offer. Phd Dissertation*, s.72, Ankara, 2016.
- Öztemiz, S. ve Yılmaz B. (2017). *Kültürel Bellek Kurumlarında Dijitalleştirme: Kültürel Miras Ürünlerine Yönelik Uygulamalar Üzerine Bir Araştırma*, DTCF Dergisi 57.1.

- Rubidge, S. (2006). Sensuous Geographies and Other Installations: Interfacing the Body and Technology. In: Broadhurst, S., Machon, J. (eds) *Performance and Technology*. Palgrave Macmillan, London. https://doi.org/10.1057/9780230288157_9
- Şahin, İ. D. (2010). *Yerel Kültür Mirasının Dijitalleştirilmesi ve Halk Kütüphaneleri: Yalova Örneği*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- Whatley, S. (2022). Embodied Cultural Property: Comtemporany and Traditional Dance Practices, *International Journal of Cultural Property*, 29 (2), UK: Cambridge Press, doi: 10.1017/S0940739122000108.
- Whatley, S.; Warney, R. (2009). Born Digital; Dance in the Digital Age, *International Journal of Performance Arts and Digital Media*, Volume 5 Number 1 doi: 10.1386/padm.5.1.51/1.
- Yalçinkaya, B. (2019). “Değişen Paradigmada Dijital Arşivler”, *Bilgi Merkezleri Kütüphaneler-Arşivler-Müzeler* (Ed. Mehmet Ali Akkaya-Hüseyin Odabaş), İstanbul: Hiper Yayın, ss. 689-730.
- Yanar, A.; Karadeniz, C.; Tekkök Karaöz, B. (2021). Müzelerin Geleceğine Dijital Bir Bakış: Bir Çevrim İçi Serginin Çağdaş Müzecilik Yaklaşımlarıyla Analizi. *Unimuseum*, 4 (1), 1-9.